

Az MTA KRTK VGI középtávú stratégiai terve

1. Bevezetés

AZ MTA KRTK VGI 2017-2020 között három fő stratégiai célt szeretne elérni. Az első az Intézetben zajló szakmai tevékenység színvonalának emelése, a kutatási termékek színvonalának javítása. A második, az Intézet ellátása külső megbízásokkal olyan mértékben, hogy az minimum az intézeti rezi költségeinek teljes fedezetét kiadja (figyelembe véve a 2017-es átköltözés után várható költség emelkedést is), sőt lehetőség szerint alkalmat adjon a kutatóknak az Intézet számára végzett kutatómunkájuk (projektjeik) és más tevékenységük külön honorálására is. A harmadik, hogy a projektekre, de lehetőleg más, beépülő költségvetési forrásokra is támaszkodva a 2010-15-ös időszak létszámvesztését legalább részben kompenzálja (ami közfeladatainak maradéktalan ellátáshoz szükséges). Ezeket a célokat reálisan az MTA KRTK keretén belül működve, a társintézetekkel és a Főigazgatói Irodával szorosan együttműködve tudjuk elérni.

A VGI kutatási tevékenysége a világgazdaság folyamatai, a magyar gazdaság számára leginkább releváns országok, régiók, szervezetek vizsgálata. Feladata ezen a területen végzett tudományos kutatás és információ szolgáltatás. A kutatási terület sajátosságaiból adódik, hogy érdemi eredményt csak sok éves felkészülés, helyismeret megszerzése után lehet elérni. Ezért ez egy tartós elköteleződést és munkavégzést igénylő feladat. Olyan feltételeket szükséges teremteni, amelyek biztosítják a szükséges interdiszciplináris ismeretanyag felhalmozását, érdemi, kreatív elemzését és az így megszülető kutatási eredmény megfelelő bemutatását. Vagyis, egy-egy kutatási irány, mint munkafolyamat 2-3 éves felkészülés után „fordul termőre”. A stratégia kidolgozásánál ezeket a speciális feltételeket szükséges figyelembe venni.

2. Külső környezet, belső adottságok

A VGI-ben végzett kutatások termékei iránti kereslet jelentősen megváltozott, illetve a világgazdaságban és világpolitikában megszaporodó turbulenciák hatására időnként egyik vagy másik kutatási terület válik inkább divatosá. A VGI-ben kialakított hagyományos kutatási portfólió rendszeres, szisztematikus ápolása és aktualizálása lehetővé teszi, hogy a kereslet tematikus változását az Intézet megfelelően követni tudja. Ennek feltétele a megfelelő mértékű és felkészültségű személyi állomány megléte. Jelenleg 4 olyan témakör van, amelynek művelésére nincsen megfelelő felkészültségű kutatónk (nemzetközi pénzügyi rendszer, multilaterális intézmények, fenntartható fejlődés, USA), és hiányzik még egy fő az Európai Unió kutatásoknál is (Nagy-Britannia, Nyugat-Balkán lefedése, egyes funkcionális területek). Az optimális tematikus lefedettséghez tehát szükséges lenne a 2012 előtti kutatói létszám helyreállítása. Reális célként az anyagi tehervállalási lehetőségeket figyelembe véve 2, esetleg 3 státusz helyreállítása tűzhető ki. További 2-3 téma lefedését a kutatók jelenlegi kutatási területei közötti átfedések kiküszöbölésével, a kutatási portfólió optimalizálásával lehet elérni. Amennyiben sikerül az elkövetkező időszakban nagyobb költségvetésű nemzetközi projektbe bekapcsolódnunk, az egy professzionális projektügyműhely felvételére is lehetőséget adna, ami szintén fontos célunk.

3. Vízión

A KRTK VGI visszanyeri és fenntartja a hazai és nemzetközi kutatási piacon azt a pozíciót, amely az 1990-es években jellemezte: legalább három-négy főbb kutatási területen a legrangosabb közép-európai kutatóhelyek közé tartozik. Ennek a folyamatnak az elindulását jelzi, hogy 2017-ben számos külföldi kutató intézménytől kaptunk felkérést tudományos együttműködésre Kínából, Spanyolországból, Szerbiából, Oroszországból, Ausztriából. Az Intézet publikációs tevékenységében növekvő hangsúlyt kaptak a rangos külföldi kiadóknál megjelenő szerkesztett kötetek, melyek között az Intézet munkatársai által kezdeményezettek és szerkesztettek is vannak.

4. Misszió

A magyar gazdaság külgazdasági feltételrendszerének vizsgálata a reális, megvalósítható és Magyarország számára hasznos külgazdasági stratégia kialakításának alapvető feltétele. Ebben a stratégiaalkotási folyamatban előkészítőként, esetenként közvetlen résztvevőként a VGI hagyományosan szerepet vállal. A külgazdasági stratégia elemeinek kül- és belföldi kommunikációjában az Intézet aktivitása szintén jelentős. Ennek a kommunikációnak egyik része a felsőfokú oktatás és a közvélemény ellátása megbízható és szakszerű információkkal és elemzésekkel. Ezeknek a tevékenységeknek az alapja az elmélyült, alapos elméleti háttérre is támaszkodó tudományos kutató munka. Ennek eredményeit az Intézet saját kiadványaiban és rangos külső publikációkban a tudományos közvélemény elé tárja. A másik fontos kommunikációs irány a gazdaságpolitikai döntéshozók felé mutat.

2017-ben az MTA Főtitkára, Török Ádám akadémikus úr kezdeményezésére a Világgazdasági Intézet létrehozta a Világgazdasági Tudományos Tanácsot. Ez a grémium a kutatás, az üzleti szféra, és a kormányzat elismert képviselőiből áll és az a célja, hogy rendszeres konzultációk keretében több oldalról tekintve vitassa meg a világgazdaság aktuális folyamatait és egyben ösztönözze az adott kérdések kutatását az ilyen tevékenységgel foglalkozó magyar kutatóhelyeken. Az így létrejövő kutatási eredmények az említett két csatorna mentén jutnak el a szakmai közvéleményhez és döntéshozókhoz.

5. Középtávú célkitűzések

A Bevezetőben említett első cél, a kutatómunka és a kutatási termékek színvonalának emelése. Ennek legfőbb támasza a KRTK-ban bevezetett egységes teljesítményértékelési rendszer, és az ehhez kapcsolódó követelményrendszer érvényesítése. Ezek jelenlegi formájukban megfelelnek, és jól orientálják a kutatókat. Elmaradások elsősorban a nemzetközi publikációk területén vannak, de 2017-ben ezen a téren is érzékelhető előre lépés. A követelményrendszer előírásainak teljesítését megfelelő vezetői segítséggel minden kutató számára elérhetővé tudjuk tenni. Ez egyaránt vonatkozik a publikációs, konferencia-részvételi és projekt-követelményekre. A szükséges készségek fejlesztésére, elmélyítésére a KRTK képzési programjában kínált kurzusokra is jelentős mértékben támaszkodunk. A második cél, új, a korábbiaknál nagyobb volumenű külső megbízások elérése. Ezen a területen az elmúlt három évben elindult fejlődés további folytatódására számítunk. A jelenleg rendszeresen és

sikerrel pályázók köre viszonylag szűk, a szenior kutatók további ösztönzése szükséges újabb projektek beadására, menedzselésére. Ha sikerül nagyobb külső megbízás terhére projekt ügyintézőt felvennünk, a kutatók adminisztrációs terhelése csökkenne, nagyobb lendülettel tudnának szakmai koncepciókat kidolgozni további pályázati lehetőségek kiaknázására. Minimális cél az intézet rezsiköltségeinek teljes körű finanszírozása a külső projektekből. Már ez is lehetőséget adna a harmadik cél részleges megvalósításához, vagyis a létszámfejlesztéshez, a hiányzó kutatói kapacitások megszerzéséhez. Fontos célkitűzés továbbá a KRTK három intézménye közötti kutatói együttműködés fejlesztése.

6. Stratégiai erőforrások

Közhely, de egy kutatóintézetre még érvényes: legfontosabb az emberi erőforrás, a kutató potenciál. Ebben a tekintetben bebizonyosodott, hogy a VGI hagyományain felnőtt kutatógenerációk a szigorúbb, megváltozott követelményrendszerben is megállják a helyüket, miközben nem kell feladniuk a kutatási területre jellemző rendszerszemléletet, interdiszciplináris megközelítést. A VGI kutatói úgy tudják komplex kutatási feladataikat elvégezni, hogy egyszerre felelnek meg tágabb szakmai, módszertani követelményeknek és a világgazdasági folyamatok komplexitásából eredő gondolati, kombinációs kutatási követelményeknek. Ezeknek a kvalitásoknak a jelentőségét mutatja, hogy rájuk több közgazdasági iskola pl. az új intézményi közgazdaságtan, evolúciós közgazdaságtan, stb. is támaszkodik. Fontos feladat lesz, hogy a kutatókat ezen elméleti iskolák megismerésére, eredményeik felhasználására ösztönözzük. Ennek egyik eszköze lehet a KRTK követelményrendszerének konzekvens alkalmazása. Rangos külföldi publikációk megjelentetéséhez az elméleti iskolák eredményeinek beépítése fontos feltétel. Más tekintetben is a kutatói kapacitás további fejlődése, javulása várható a követelményrendszer alkalmazásától. Ezeknek a készségeknek az elsajátításához a KRTK képzési programjában szereplő kurzusok nagy segítséget nyújtanak. Másik fontos stratégiai erőforrás a kutatók és az intézet kiterjedt nemzetközi kapcsolatrendszere. Itt az elmúlt 15 év hanyatlása után a következő három évben lényeges fejlődést szükséges elérni. Ezt a szükséges finanszírozási források biztosításával, intézeti szintű események szervezésével, a kutatói mobilitás ösztönzésével lehet elérni. A nemzetközi kapcsolatok fejlesztése a külső, külföldi kutatási pályázati tevékenység fellendülését is magával kell, hogy hozza. Az első eredményei ennek a törekvésnek is jól láthatók: 2017-ben az Intézet több hosszabb távra tervezett kutatási együttműködési programba is bekapcsolódott (bilaterális akadémiai programok, kínai intézményekkel kialakított kapcsolatok, a TEPSA által kezdeményezett együttműködések és a VGI által kezdeményezett négyoldalú együttműködés osztrák, horvát és szerb társintézetekkel).

7. Pályázati tevékenység

Továbbra is nagy erőfeszítéseket tesz az Intézet annak érdekében, hogy egy H2020-as kutatási programban partnerként részt tudjon venni. Ez a következő 3 év fő pályázati célja. Egy ilyen méretű program biztosítana forrást egy projekt ügyintéző felvételére, valamint intézeti szintű összehangolt kutatások lefolytatására. Az intézet egészére vonatkozó projektek igénye a kutatókban is felmerült, a korábbi hagyományoknak megfelelő horderejű vállalkozások a

kollektíva összetartása szempontjából is fontosak. A már ma is beindult kisebb projektek pályázása, elnyerése bővítendő, több intézeti kollégának kell ebben részt vennie, hogy lehetőleg már a közeli jövőben az intézeti rezsit teljes egészében ezekből a programokból tudjuk finanszírozni. Ugyancsak ki kell használni az MTA megnyíló forrásait konferencia-részvétel, publikációk, pályázati felkészülés finanszírozására.

8. Szervezet és vezetés

A KRTK megalakulása után felállított kutatócsoportok rendszere bevált. A kutatások összehangolása, a kutatókkal való személyes kapcsolattartás, a kutatók támogatása, ösztönzése ebben a felállásban kellően biztosított. A csoportvezetők és a tudományos titkár hatékonyan tudják támogatni az Intézet igazgatójának tevékenységét. Szükséges lesz az Intézeti identitás erősítése, a kutatók motiváltságának fenntartása, javítása, amit a jelenleg sűrűn alkalmazott csökkentett munkaidejű szerződések két okból is tompít. Egyrészt valóban kevesebb idejük marad a kutatóknak a kutatómunkára és más intézeti tevékenységek elvégzésére, másrészt kettős identitásukban az Intézet iránti elköteleződésük háttérbe szorulhat. Ezeket a visszahúzó erőket szükséges lesz csökkenteni, a kollégákat ismét a kutatói pálya primátusa felé terelni. Ehhez lehetőség szerint (anyagi) ösztönzési eszközöket is szükséges lesz alkalmazni.